

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Šimon Daníček.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.
Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).*

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

Jestli dovolíte, půjdeme rovnou na věc. Jsme na taneční párty, nebo je snad před plesem? To je fuk, každopádně naše souvětí vypadá následovně:

Ona (ta velká holka) říká, že nechce tančit s tím hloupým klukem.

Hi (habachura hagdola) omeret šehi lo roca lirkod im habachur hametumtam.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

1.

Hi znamená *ona*. V hebrejšťině (stejně jako např. v angličťině) je vždy v přítomném čase třeba mít ve větě podmět.

V češťině stačí *říká*, ale v hebrejšťině musíme uvést i *kdo* to říká, v našem případě *ona*. Hebrejšťina nemá střední rod, takže odpadá problém s *ono*.

já	ani (vyslov: any)	my	anachnu
ty	ata (m. r.) / at (ž. r.)	vy	atem (m. r.) / aten (ž. r.)
on	hu	oni	hem
ona	hi	ony	hen

Hi (habachura hagdola) omeret šehi lo roca lirkod im habachur hametumtam.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

2.

Ha je člen určitý (jako *the* v angličtině). Hebrejšťina nemá člen neurčitý, ale zato se člen určitý vkládá i před přídavné jméno. Namísto *ta velká holka* tedy říkají *ta velká ta holka*, a ještě k tomu nejdřív uvedou *holku* a pak až přídavné jméno, takže ve výsledku to je *ta holka ta velká* (česky: ta velká holka).

Poznámka: Člen určitý (*ha*) se v hebrejšťině v psané podobě spojuje s následujícím slovem, takže nám z toho vyjde *taholka* namísto *ta holka*. Ale v mluvené podobě to nehraje roli.

Hi (**habachura hagdola**) omeret šehi lo roca lirkod im **habachur hametumtam**.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

3.

Bachura je holka. Typickou koncovkou pro ženský rod v jednotném čísle (ona) je v hebrejšťině *-a* (nejčastěji) či *-et*. A to nejen pro podstatná jména (bachura), ale i pro přídavná jména (gdola) či slovesa (omeret, roca).

Mužský rod se nevyznačuje žádnou zvláštní koncovkou a ke slovům v mužském rodě se přidávají přípony ženského rodu jednotného čísla (*-a/-et*) a množných čísel (*-im* pro mužský rod a *-ot* pro ženský).

Hi (habachura hagdola) omeret šehi lo roca lirkod im habachur hametumtam.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

První varianta (-, -a, -im, -ot) tedy vypadá následovně:

kluk	bachur	kluci	bachurim
holka	bachura	holky	bachurot

Druhá varianta je podobná, ale v jednotném čísle ženského rodu (ona) je koncovka *-et* (takže platí schéma -, *-et*, *-im*, *-ot*).

Poznámka: konkrétní příklady druhé varianty viz dále.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

4.

Gdola je hebrejsky *velká*. Přídavná jména se v hebrejšťině dávají až za podstatná. Co se týče koncovek (přípon), platí pro přídavná jména totéž jako pro podstatná (tedy sada -, -a, -im, -ot či -, -et, -im, -ot):

velký	gadol	velcí	gdolim
velká	gdola	velké	gdolot

hloupý	metumtam	hloupí	metumtamim
hloupá	metumtemet	hloupé	metumtamot

Hi (habachura ha**gdola**) omeret šehi lo roca lirkod im habachur hametumtam.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

Poznámka:

Jak jste si asi všimli, vypadlo nám u tvarů číslo 2, 3 a 4 ze slova *gadol* písmeno *-a-*. Domnívám se, že jde o jev nazývaný princip ekonomičnosti jazyka – k vyslovení *gdola* je totiž potřeba méně energie než k vyslovení *gadola*, a tak se onoho *-a-* zbavili.

V případě slova *metumtam* se zase předposlední písmeno *-a-* v ženském rodě jednotného čísla mění na *-e-* (*metumemet*), jelikož při vyslovení *-emet* se *nadřete míň než při vyslovení -amet*.

Tyto „úspornostní“ úpravy jsou v hebrejšťině běžné, a to nejen – jak uvidíte – u přídavných jmen.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

5.

Omeret znamená (ona) *říká*. U sloves se opět (alespoň v přítomném čase) přidávají dvě nám již dobře známé sady koncovek:

říká (on)	hu omer	říkají (oni)	hem omrim
říká (ona)	hi omeret	říkají (ony)	hen omrot
chce (on)	hu roce	chtějí (oni)	hem rocim
chce (ona)	hi roca	chtějí (ony)	hem rocot

Hi (habachura hagdola) **omeret** šehi lo roca lirkod im habachur hametumtam.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

První tvar z obou čtveřic koncovek pokrývá veškerý mužský rod v jednotném čísle.

Říkám, říkáš a říká bude tedy pořád *omer*, a o kterou osobu se jedná, poznáme podle zájmena (*ani, ata, hu*). Druhý tvar (*-a* či *-et*) je shodný pro všechny tři osoby ženského rodu v jednotném čísle atd.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

Veškeré kombinace tedy budou u slovesa *chtít* vypadat následovně:

chci (kluk)	ani roce	chceme (kluci)	anachnu rocim
chci (holka)	ani roca	chceme (holky)	annachnu rocot
chceš (kluk)	ata roce	chcete (kluci)	atem rocim
chceš (holka)	at roca	chcete (holky)	aten rocot
chce (kluk)	hu roce	chtějí (kluci)	hem rocim
chce (holka)	hi roca	chtějí (holky)	hen rocot

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

Možná by bylo dobré zmínit jednu poznámku ke slovesu *být* (které tedy v našem souvětí není, takže pardon): v hebrejšťině se v přítomném čase nepoužívá.

Ona je velká. se tak řekne úsporně *Hi gdola.* (Ona velká). Ale to jen pro zajímavost.

Jinak má hebrejšťina tři časy jako čeština a infinitivy začínají na písmeno *l-* neboli *e/* (zatímco v češtině končí v naprosté většině na *-t*): *lirkod* (tančit).

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

6.

Šehi je jednoduše *že ona*, jen je to zase slepené dohromady (*žeona* namísto *že ona*). Oni tu hodně krátkou drobotinu (člen určitý *ha*, spojku *že* a ještě další rádi přilepují k následujícím slovům).

Hi (habachura hagdola) omeret **šehi** lo roca lirkod im habachur hametumtam.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

7.

Lo je hebrejský zápor:

Nechci (já kluk) tančit. = Ani lo roce lirkod.

Není (ona) velká. = Hi lo gdola.

Ten kluk není hloupý. = Habachur lo metumtam.

Hi (habachura hagdola) omeret šehi **lo** roca lirkod im habachur hametumtam.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

8.

Roca jsme měli v bodě pět, **ha** v bodě dva, **bachur** se objevil v trojce a **metumtam** ve čtyřce.

Co se týče **lirkod** (tančit), jde o skupinu s koncovkou *-et* u ženského rodu v jednotném čísle, takže zakončení vypadají následovně: -, -et, -im, -ot.

Hi (habachura hagdola) omeret šehi lo **roca lirkod** im **habachur hametumtam**.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

Komplet to pak vydadá takto:

tančím (kluk)	ani roked	tančíme (kluci)	anachnu rokdím
tančím (holka)	ani rokedet	tančíme (holky)	anachnu rokdot

tančíš (kluk)	ata roked	tančíte (kluci)	atem rokdím
tančíš (holka)	at rokedet	tančíte (holky)	aten rokdot

tančí (kluk)	hu roked	tančí (kluci)	hen rokdím
tančí (holka)	hi rokedet	tančí (holky)	hen rokdot

Poznámka: V množném čísle vypadává ze základu *roked* předposlední *-e-*, ale to už nás nemůže překvapit.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

9.

Im je jednoduše předložka *s*.

Hi (habachura hagdola) omeret šehi lo roca lirkod **im** habachur hametumtam.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

TEST:

- 1) Dáte dohromady dvě sady koncovek používaných pro podstatná a přídavná jména, jakož i přítomný čas sloves?
- 2) Kam se kladou přídavná jména?
- 3) Jak vypadá člen určitý v hebrejšťině?
- 4) Na které písmeno začíná v hebrejšťině infinitiv?
- 5) Přeložte následující souvětí:

On říká, že neche tančit s tou hloupou holčkou.

Mluvená hebrejšťina – jedno souvětí a tak...

ŘEŠENÍ:

- 1) -, -a, -im, -ot -, -et, -im, -ot
- 2) za podstatná
- 3) ha
- 4) na písmeno /
- 5) Hu omer šehu lo roce lirkod im ha bachura hametumtemet.